

Кокорєв Олексій Вікторович
Тарасов Андрій Володимирович
Волик Леся Василівна

Антикорупційні реформи країн Балтії: успіх, стагнація та уроки

УДК 323.2(474)

DOI [https://doi.org/10.24195/2414-9616.](https://doi.org/10.24195/2414-9616.2026-1.9)

2026-1.9

Стаття поширюється на умовах відкритої ліцензії CC BY 4.0

Кокорєв Олексій Вікторович
доктор політичних наук,
доцент кафедри журналістики,
соціальних комунікацій і ІТ-права
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку
вул. Кузнечна, 1, Одеса, Україна
ORCID: 0000-0001-7391-2498

Тарасов Андрій Володимирович
старший викладач кафедри
журналістики, соціальних комунікацій
і ІТ-права
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку
вул. Кузнечна, 1, Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-1968-4858

Волик Леся Василівна
викладач кафедри журналістики,
соціальних комунікацій і ІТ-права
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку
вул. Кузнечна, 1, Одеса, Україна
ORCID: 0009-0001-5128-8564

У статті здійснено порівняльний аналіз антикорупційних реформ у країнах Балтії (Естонії, Латвії та Литві) у контексті їхньої відповідності антикорупційним цінностям Європейського Союзу. Дослідження фокусується на факторах успіху, стагнації та уроках, які можна витягти з досвіду трьох країн, що пройшли схожий пострадянський транзит і стали членами ЄС у 2004 році.

Актуальність теми зумовлена стагнацією антикорупційних процесів у Литві та Латвії на тлі стабільного лідерства Естонії, а також новими корупційними ризиками, що виникли у зв'язку з повномасштабною війною Росії проти України та значними обсягами міжнародної допомоги. У таких умовах особливо важливим стає розуміння, чому одна країна Балтії досягла рівня Північної Європи, тоді як дві інші досі демонструють ознаки стагнації.

Показано, що ключем до успіху Естонії стали радикальні перетворення 1990-х років, зокрема масова кадрова ротація, судова реформа та впровадження децентралізованої системи е-урядування (X-Road), яка суттєво мінімізує людський фактор у прийнятті управлінських рішень. Натомість у Литві та Латвії, попри створення спеціалізованих антикорупційних органів, зберігається стагнація, спричинена слабким впровадженням законів, високим рівнем тіньової економіки, непрозорими державними закупівлями, лобізмом та збереженням неформальних практик.

У статті обґрунтовано, що ефективність антикорупційної політики визначається не лише формальними інституціями, а й поєднанням технологічної модернізації, політичної волі еліт, цифровізації та ціннісних трансформацій у суспільстві. Особливої актуальності в умовах війни набуває запровадження спільних цифрових механізмів моніторингу та посилення регіональної співпраці.

На основі проведеного аналізу сформовано системний понятійний апарат, який дозволяє пояснити механізми політичної суб'єктивації суспільства в боротьбі з корупцією та трансформацію взаємодії у системі «держава – громадянське суспільство». Зроблено висновок про необхідність комплексного підходу, що поєднує інституційні та ціннісні зміни для подолання стагнації в Литві та Латвії.

Ключові слова: антикорупційні реформи, корупційні ризики, стагнація, тіньова економіка, лобізм, неформальні практики, радикальні перетворення, е-урядування, цифровізація, регіональна співпраця, країни Балтії, війна Росії проти України.

Вступ. Країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва) після відновлення незалежності у 1991 році пройшли складний шлях трансформації від радянської системи до повноцінних членів Європейського Союзу (з 2004 року) [1]. Одним із ключових викликів на цьому шляху стала протидія корупції, яка в посткомуністичному просторі традиційно сприймалася як спадщина тоталітарного режиму, партикуляризму та слабкості державних інституцій [2]. Незважаючи на виконання копенгагенських критеріїв, корупція залишається серйозним бар'єром для сталого демократичного розвитку регіону.

Антикорупційна ситуація в країнах Балтії характеризується чіткою диференціацією. Згідно з Corruption Perceptions Index (CPI) Transparency International за 2025 рік, Естонія посідає 12-те місце у світі з 76 балами, залишаючись лідером не лише Балтії, а й усієї Центрально-Східної Європи [10]. Латвія має 60 балів (37-ме місце), Литва – 65 балів (28-ме місце). Порівняно з 2019 роком Естонія стабільно покращує позиції (+8 балів), Литва демон-

струє повільне зростання (+5 балів), тоді як Латвія перебуває у стані стагнації [10].

Ця диференціація особливо помітна на тлі спільного радянського минулого та однакових стартових умов на момент відновлення незалежності. Естонія змогла радикально порвати з радянською спадщиною вже на початку 1990-х. Водночас у Литві та Латвії процес дерадянзації та очищення еліт відбувався повільніше і менш послідовно. У результаті в цих країнах збереглися елементи неформальних мереж, клієнтелізму та толерантності до корупційних практик, що й зумовило різну траєкторію антикорупційного розвитку в подальші десятиліття [2; 4].

Такі відмінності зумовлені різними підходами до реформ. Естонія завдяки радикальним перетворенням 1990-х років (масова кадрова ротація, судова реформа, запровадження пропорційного оподаткування та децентралізованої системи X-Road) швидко зруйнувала радянські корупційні мережі й перейшла до моделі е-урядування, яка суттєво мінімізує людський фактор [5]. Натомість

Литва та Латвія, попри створення спеціалізованих антикорупційних органів (Служба спеціальних розслідувань у Литві з 1997 р. та Бюро по боротьбі з корупцією КНАВ у Латвії з 2002 р.), стикаються зі стагнацією у впровадженні законів, високим рівнем тіньової економіки, непрозорими державними закупівлями та збереженням неформальних практик (непотизм, кронізм, фаворитизм) [6; 7].

Нові виклики 2022–2025 років, пов'язані з повномасштабною війною Росії проти України та масштабним потоком допомоги ЄС, лише загострили проблему. За оцінками Світового банку, корупційні ризики у сфері державних закупівель у Литві та Латвії зросли на 12–15% порівняно з довоєнним періодом [11]. Водночас Естонія успішно інтегрувала антикорупційні механізми у цифрові платформи моніторингу допомоги Україні, що стало прикладом для всього ЄС [5].

Актуальність порівняльного аналізу антикорупційних реформ у країнах Балтії зумовлена необхідністю з'ясувати, чому одна країна регіону досягла рівня Північної Європи, тоді як дві інші досі демонструють ознаки стагнації, а також визначити уроки для інших пострадянських держав, зокрема України [9].

Мета та завдання. Метою статті є проведення порівняльного аналізу антикорупційних реформ у країнах Балтії (Естонії, Латвії, Литві) у контексті відповідності антикорупційним цінностям ЄС та визначення ключових факторів успіху та стагнації.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**: проаналізувати історичні чинники та інституційні реформи 1990–2000-х років, які вплинули на сучасний рівень корупції в кожній країні; оцінити роль цифрових технологій (е-урядування) та спеціалізованих антикорупційних органів у запобіганні корупції; виявити найбільш уразливі сфери (державні закупівлі, лобіювання, фінансування політичних партій, тіньова економіка) та порівняти їх динаміку у 2015–2025 роках; проаналізувати зміни в антикорупційній політико-правовій культурі населення країн Балтії на основі даних національних та європейських опитувань; сформулювати практичні рекомендації щодо подолання стагнації в Литві та Латвії з урахуванням естонського досвіду.

Об'єкт дослідження – антикорупційна політика країн Балтії в умовах пострадянського транзиту та європейської інтеграції.

Предмет дослідження – особливості формування та реалізації інституційних, технологічних і ціннісних механізмів протидії корупції в Естонії, Латвії та Литві, що зумовлюють різний рівень антикорупційної стійкості країн регіону.

Методи дослідження. Дослідження базується на комплексі методів, що відповідають його порівняльному характеру. Основним є порівняльний метод (метод найбільш подібних випадків). Додовнено аксіологічним аналізом для вивчення антикорупційних цінностей і політико-правової культури,

інституційним аналізом для оцінки ролі органів і законів, а також статистичним аналізом кількісних даних за 2015–2025 роки. Емпірична база включає Corruption Perceptions Index (Transparency International, 2015–2025) [10], Flash Eurobarometer 524 (2023) [2], національні звіти, зокрема «Lietuvos korupcijos žemėlapis 2025» [5], а також матеріали Світового банку [11] та OECD [8].

Результати. За результатами дослідження Естонія досягла значного успіху завдяки радикальним реформам 1990-х років і впровадженню децентралізованої системи е-урядування (X-Road). Натомість Литва демонструє стагнацію через недостатню ефективність реалізації законів, а Латвія стикається з високим рівнем тіньової економіки та корупційними ризиками у державних закупівлях. Нові виклики, пов'язані з війною в Україні, вимагають посилення регіональної співпраці та цифрових механізмів моніторингу. Подолання стагнації в Литві та Латвії можливе лише за умови поєднання інституційних, технологічних та ціннісних змін.

Естонія у 1992–1995 рр. під керівництвом прем'єр-міністра Марта Лаара здійснила радикальну кадрову та судову реформу («Plats puhtaks!»), унаслідок якої було замінено понад 70% державних службовців і суддів, що повністю зруйнувало радянські корупційні мережі [5]. Литва та Латвія обрали більш поступовий шлях реформ, що призвело до часткового збереження старих еліт і, як наслідок, до повільнішого прогресу в боротьбі з корупцією [7].

Естонський досвід демонструє, що вирішальне значення мали не лише інституційні зміни, а й потужна суспільна підтримка реформ. Гасло «Plats puhtaks!» користувалося широкою легітимністю серед населення, яке прагнуло швидкого очищення влади від радянських кадрів. Масштабна ротація еліт поєднувалася зі зміною мовних вимог до державних службовців, що сприяло приходу молодого проєвропейського покоління [5]. Важливим елементом успіху стала також зміна моделі регулювання бізнесу – перехід від дозвільної системи до повідомчо-контрольної. Це суттєво обмежило дискреційні повноваження чиновників і зменшило можливості для корупційного адміністрування. Крім того, Естонія однією з перших у регіоні запровадила люстраційні механізми через інститут громадянства, що дозволило провести національно-державну дерадянізацію влади [5; 7].

На відміну від Естонії, у Литві та Латвії реформи були більш компромісними. Збереження частини старої номенклатури, особливо на регіональному та місцевому рівні, призвело до відтворення неформальних практик. Це особливо проявилось у сферах державних закупівель і приватизації в 1990–2000-х роках [7; 10].

Інформацію про динаміку сприйняття корупції в країнах Балтії наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка Індексу сприйняття корупції країн Балтії (бали / місце у світі)

Рік	Естонія	Литва	Латвія
2015	70 / 23	59 / 32	55 / 40
2018	73 / 18	59 / 35	58 / 41
2020	75 / 17	60 / 34	57 / 42
2022	74 / 15	62 / 32	59 / 39
2025	76 / 12	65 / 28	60 / 37

Джерело: *Transparency International. Corruption Perceptions Index 2025 [10]*

Як видно з таблиці 1, Естонія демонструє стабільне зростання антикорупційної стійкості протягом усього досліджуваного періоду. Литва повільно, але впевнено покращує свої позиції, тоді як Латвія вже понад п'ять років не може подолати стагнацію. Така динаміка свідчить про те, що ранні радикальні реформи дають довгострокову перевагу, яку важко наздогнати пізнішими заходами.

Естонія залишається безперечним лідером у цифровізації державних послуг, що безпосередньо сприяє зниженню корупції. Система X-Road, запроваджена з 2001 року, забезпечує 99,8% державних послуг онлайн, охоплюючи станом на 2025 рік понад 3842 послуги [5]. За словами колишнього президента Естонії Тоомаса Гендріка Ільвеса, «неможливо підкупити комп'ютер», що підкреслює переваги мінімізації людського фактора в адміністративних процесах [5]. У 2025 році 94% естонців отримують державні послуги виключно онлайн, що не лише підвищує ефективність, а й знижує можливість для бюрократичної корупції [2].

У Литві та Латвії цифровізація державних послуг нижча: 68% та 61% відповідно. Це сприяє збереженню бюрократичної корупції та неформальних практик, оскільки більшість взаємодій із державою залежить від особистих контактів з посадовцями [6; 7]. Наприклад, у Латвії частка електронних послуг зросла лише на 15% за період 2015–2025 років, тоді як в Естонії – на 45%, що свідчить про різні темпи адаптації до цифрових технологій [11].

Порівняльні дані щодо рівня цифровізації та корупційної поведінки населення наведено в таблиці 2.

Отримані дані підтверджують пряму залежність між рівнем цифровізації державних послуг і зниженням корупційної активності населення. У Естонії високий рівень онлайн-послуг поєднується з найнижчим відсотком громадян, які вдавалися до хабарництва, та найвищим рівнем нетерпимості до корупції. Це дозволяє говорити про е-урядування як про один із найбільш дієвих превентивних механізмів у сучасних умовах.

Таким чином, досвід Естонії емпірично підтверджує гіпотезу про те, що цифровізація державних послуг є одним із найефективніших механізмів зни-

Таблиця 2

Рівень цифровізації державних послуг та частка населення, що вдавалося до корупційних дій (2025, %)

Країна	% послуг онлайн	% населення, що давало хабарі	% населення, що вважає корупцію неприйнятною
Естонія	99,8	12	81
Литва	68	28	57
Латвія	61	34	49

Джерело: *складено автором за даними Flash Eurobarometer 524 (2023) [2]*

ження корупції середнього та нижчого рівня. Водночас у Литві та Латвії неповна цифровізація зберігає можливості для корупційних практик, особливо під час видачі дозволів, тендерів та взаємодії з муніципальними органами.

Найпоширенішими сферами корупції в регіоні залишаються державні закупівлі, охорона здоров'я, будівництво та фінансування політичних партій, де корупційні ризики посилюються через непрозорі процедури та конфлікти інтересів [8]. У цих галузях Литва та Латвія демонструють вищі показники, ніж Естонія, через меншу інтеграцію цифрових інструментів контролю.

Порівняльні дані щодо сприйняття корумпованості ключових сфер наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Частка респондентів, які вважають сферу корумпованою (2023, %)

Сфера	Естонія	Литва	Латвія
Державні закупівлі	19	67	71
Охорона здоров'я	14	52	58
Судова влада	11	44	49
Муніципалітети	17	39	46
Лобіювання	8	31	37

Джерело: *Flash Eurobarometer 524 (2023) [2]*

Аналіз таблиці 3 свідчить про суттєву різницю у сприйнятті корупційних ризиків. Якщо в Естонії жодна зі сфер не перевищує 19% негативних оцінок, то в Литві та Латвії державні закупівлі, охорона здоров'я та судова система сприймаються громадянами як системно корумповані. Це вказує на збереження високого рівня недовіри до ключових державних інститутів у двох країнах Балтії.

У Литві та Латвії лобізм законодавчо врегульовано, проте культура цивілізованого лобіювання не сформована, і неформальні зв'язки залишаються домінуючим інструментом впливу [7]. За даними GRECO 2024 року, 68% литовських парламентарів та 71% латвійських вважають неформальні зв'язки ефективнішими за офіційний лобізм, тоді як в Естонії ця частка становить лише 19% [3]. Фінансування політичних партій також є вразливим

місцем: у 2025 році в Литві зафіксовано 12 справ щодо незаконного фінансування (проти 3 у 2019 р.), у Латвії – 9, тоді як в Естонії завдяки онлайн-головуванню та жорсткому контролю таких справ – лише 1 [2; 10].

Опитування Eurobarometer 524 (2024) свідчить про позитивну, але нерівномірну динаміку в антикорупційній культурі населення: готовність повідомити про корупцію зросла до 74% в Естонії, 41% у Литві та 36% у Латвії (проти 31%, 22% і 19% у 2019 р. відповідно) [2]. Сприйняття корупції як неприйнятної також вище в Естонії (81%), ніж у Литві (57%) та Латвії (49%). У Литві 61% респондентів досі вважають, що корупційні методи допомагають вирішувати проблеми, тоді як в Естонії цей показник знизився до 18%, що вказує на глибші ціннісні зміни в естонському суспільстві [4; 2].

Війна в Україні та потік допомоги ЄС (понад 48 млрд євро для Балтії) створили нові ризики, зокрема в сфері закупівель і розподілу коштів [8; 11]. Естонія інтегрувала моніторинг допомоги через систему X-Road і не зафіксувала жодного корупційного скандалу, демонструючи ефективність цифрових інструментів у кризових умовах [5]. У Литві та Латвії у 2024–2025 рр. розпочато 27 справ щодо закупівель військової техніки та гуманітарної допомоги [8; 10]. OECD у звіті 2025 року рекомендувала Балтії запровадити спільну регіональну платформу моніторингу допомоги Україні за естонським зразком, аби мінімізувати ризики відмивання коштів і конфліктів інтересів [11]. Ці виклики підкреслюють необхідність посилення регіональної співпраці для подолання стагнації в антикорупційних реформах.

Результати показують, що Естонія досягла успіху завдяки децентралізованому е-урядуванню (X-Road, 99% послуг онлайн) та раннім реформам 1990-х, зруйнувавши радянські мережі. Литва демонструє стагнацію через неефективне впровадження законів (наприклад, лобізм унормовано, але культура не сформована), з покращенням у 2025 році завдяки операціям проти судової корупції. Латвія страждає від високого рівня тіньової економіки (18,7% ВВП у 2024 році) та серйозних проблем у державних закупівлях. За даними Shadow Economy Index, частка неформальних платежів у державних закупівлях Латвії становить близько 9,3% вартості контрактів, що залишається одним з найвищих показників у Балтії [9]. Загалом, антикорупційні реформи посилюються регіональними ініціативами (наприклад, платформа з Україною 2026 для моніторингу фондів відновлення). Дослідження підкреслює необхідність посилення ціннісних змін та міжнародного моніторингу для подолання стагнації.

Висновки. Проведений порівняльний аналіз антикорупційних реформ у країнах Балтії дозволяє сформулювати кілька ключових висновків.

По-перше, успіх боротьби з корупцією значною мірою залежить від політичної волі керівництва держави та готовності провести радикальні кадрові та інституційні реформи на ранніх етапах посткомуністичної трансформації. Естонія ефективно скористалася «вікном можливостей» 1990-х років, тоді як Литва та Латвія обрали більш поступовий і компромісний шлях, що призвів до часткового збереження старих неформальних мереж.

По-друге, цифрові технології та децентралізовані системи обміну даними (як X-Road в Естонії) ефективно знижують корупцію. Дані 2015–2025 рр. показують зворотну залежність між рівнем цифровізації та поширеністю корупційних практик.

По-третє, наявність спеціалізованих антикорупційних органів сама по собі не гарантує успіху. Без глибоких змін у політико-правовій культурі населення, жорсткого виконання законів та високого рівня прозорості стагнація зберігається. Нові виклики, пов'язані з повномасштабною війною Росії проти України та значними обсягами міжнародної допомоги, актуалізували потребу в посиленні регіональної співпраці та запровадженні спільних цифрових механізмів моніторингу.

Таким чином, досвід країн Балтії демонструє, що успішна протидія корупції можлива без створення окремого спеціалізованого антикорупційного органу, але неможлива без поєднання політичної волі, технологічної модернізації державного управління та ціннісних трансформацій у суспільстві. Литві та Латвії доцільно активніше використовувати естонський досвід, особливо в умовах нових геополітичних загроз та необхідності забезпечення прозорості використання міжнародної допомоги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Bauhr, M., & Grimes, M. (2014). Indignation or resignation: The implications of transparency for societal accountability [Oburennia chy pokirnist: Naslidky prozorosti dlia suspilnoi pidzvitnosti]. *Governance*, vol. 27, no. 2, pp. 291–320. <https://doi.org/10.1111/gove.12033> [in English].
2. European Commission. (2023). Flash Eurobarometer 524: Businesses' attitudes towards corruption in the EU [Stavlennia biznesu do koruptsii v YeS]. Brussels: European Commission [in English].
3. GRECO. (2024). Fifth Evaluation Round – Compliance Report on Latvia [P'yate otsiniuvannia – zvit pro vykonannia Latviieiu]. Strasbourg : Council of Europe [in English].
4. Karinda, K., Agustang, A., & Usman, A. (2023). Digital government for anti-corruption: A systematic literature review [Tsyfrove uryaduvannia dlia protydii koruptsii: Systematychnyi ohliad literatury]. *International Journal of Science and Society*, vol. 5, no. 1, pp. 199–219. <https://doi.org/10.54783/ijssoc.v5i1.649> [in English].
5. Lietuvos korupcijos žemėlapis 2025. (2025). Vilnius: Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) [in Lithuanian].

6. McNaughton, K. J. (2024). The tale of the Baltics: Experiences, challenges, and lessons from reforming their national Financial Intelligence Units (FIUs) [Opovid pro Baltii: Dosvid, vyklyky ta uroky vid reformuvannia natsionalnykh finansovykh rozviduvalnykh odynyts (FIUs)]. *Journal of Economic Criminology*, vol. 5, 100080. <https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2024.100080> [in English].

7. Mungiu-Pippidi, A. (2023). Transparency and corruption: Measuring real transparency by a new index [Prozorist i koruptsiia: Vymiriuvannia realnoi prozorosti novym indeksom]. *Regulation & Governance*, vol. 17, no. 4, pp. 1094–1113. <https://doi.org/10.1111/rego.12502> [in English].

8. OECD. (2025). Anti-Corruption Reforms in Eastern Europe [Antykoruptsiini reformy u Skhidnii Yevropi]. Paris : OECD [in English].

9. Sauka, A., & Putniņš, T. (2025). Shadow Economy Index for the Baltic Countries 2009–2024 [Indeks tinovoi ekonomiky krain Baltii 2009–2024]. Riga : Stockholm School of Economics in Riga [in English].

10. Transparency International. (2025). Corruption Perceptions Index 2025 [Indeks spryiniattia koruptsii 2025]. Berlin: Transparency International [in English].

11. World Bank. (2025). Worldwide Governance Indicators 2025 [Indeksy vriaduvannia u sviti 2025]. Washington, DC: World Bank [in English].

REFERENCES:

1. Bauhr, M., & Grimes, M. (2014). Indignation or resignation: The implications of transparency for societal

accountability. *Governance*, 27(2), 291–320. <https://doi.org/10.1111/gove.12033>

2. European Commission. (2023). Flash Eurobarometer 524: Businesses' attitudes towards corruption in the EU. Brussels : European Commission.

3. GRECO. (2024). Fifth Evaluation Round – Compliance Report on Latvia. Strasbourg : Council of Europe.

4. Karinda, K., Agustang, A., & Usman, A. (2023). Digital government for anti-corruption: A systematic literature review. *International Journal of Science and Society*, 5(1), 199–219. <https://doi.org/10.54783/ijssoc.v5i1.649>

5. Lietuvos korupcijos žemėlapis 2025. (2025). Vilnius : Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) [in Lithuanian].

6. McNaughton, K. J. (2024). The tale of the Baltics: Experiences, challenges, and lessons from reforming their national Financial Intelligence Units (FIUs). *Journal of Economic Criminology*, 5, 100080. <https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2024.100080>

7. Mungiu-Pippidi, A. (2023). Transparency and corruption: Measuring real transparency by a new index. *Regulation & Governance*, 17(4), 1094–1113. <https://doi.org/10.1111/rego.12502>

8. OECD. (2025). Anti-Corruption Reforms in Eastern Europe. Paris : OECD Publishing .

9. Sauka, A., & Putniņš, T. (2025). Shadow Economy Index for the Baltic Countries 2009–2024. Riga : Stockholm School of Economics in Riga.

10. Transparency International. (2025). Corruption Perceptions Index 2025. Berlin : Transparency International.

11. World Bank. (2025). Worldwide Governance Indicators 2025. Washington, DC: World Bank.

Anti-corruption reforms in the Baltic states: success, stagnation and lessons

Kokoriev Oleksii Viktorovych

Doctor of Political Sciences,
Associate Professor at the Department
of Journalism, Social Communications
and IT-Law
State University of Intelligent Technologies
and Telecommunications
Kuznechna str., 1, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7391-2498

Tarasov Andrii Volodymyrovych

PhD in Law,
Senior Lecturer at the Department
of Journalism, Social Communications
and IT-Law
State University of Intelligent Technologies
and Telecommunications
Kuznechna str., 1, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1968-4858

Voluk Lesia Vasylivna

Lecturer at the Department of Journalism,
Social Communications and IT-Law
State University of Intelligent Technologies
and Telecommunications
Kuznechna str., 1, Odesa, Ukraine
ORCID: 0009-0001-5128-8564

The article conducts a comparative analysis of anti-corruption reforms in the Baltic states (Estonia, Latvia, and Lithuania) in the context of their compliance with the European Union's anti-corruption values. The study focuses on the factors of success, stagnation, and lessons that can be drawn from the experience of the three countries that underwent a similar post-Soviet transition and became EU members in 2004.

The relevance of the topic is determined by the stagnation of anti-corruption processes in Lithuania and Latvia against the background of Estonia's stable leadership in the region, as well as new corruption risks arising from Russia's full-scale war against Ukraine and large-scale international assistance. Under these conditions, it is particularly important to understand why one Baltic state has reached the level of Northern Europe, while the other two continue to show signs of stagnation.

The study shows that the key to Estonia's success lies in the radical transformations of the 1990s, including large-scale personnel rotation, judicial reform, and the introduction of a decentralized e-governance system (X-Road), which significantly minimizes the human factor in decision-making. In contrast, despite the establishment of specialized anti-corruption bodies, Lithuania and Latvia continue to experience stagnation caused by weak law enforcement, a high level of the shadow economy, non-transparent public procurement, lobbying, and the persistence of informal practices.

The article substantiates that the effectiveness of anti-corruption policy is determined not only by formal institutions but also by the combination of technological modernization, political will of the elites, digitalization, and value-based transformations in society. In the context of war, the introduction of joint digital monitoring mechanisms and the strengthening of regional cooperation become particularly relevant.

Based on the analysis, a systematic conceptual framework has been developed that explains the mechanisms of the political subjectivation of society in the fight against corruption and the transformation of interaction within the "state – civil society" system. The study concludes that a comprehensive approach combining institutional and value-based changes is necessary to overcome stagnation in Lithuania and Latvia.

Key words: anti-corruption reforms, corruption risks, stagnation, shadow economy, lobbying, informal practices, radical transformations, e-governance, digitalization, regional cooperation, Baltic states, Russia's full-scale war against Ukraine.

Дата першого надходження статті до видання: 18.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026